

ผลการทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อรายจ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนต้นแบบโครงการ
บูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน
ในเขตชนบท

The Effects of Household Accounting on Expenses Base on The Sufficiency
Economy Philosophy The Integrated Project for The Solving Poverty Problem
in Rural Areas

จันทนา วัฒนกาญจนะ¹ และคณะ²
(Chantana Watanakanjana et al.)

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาการเงินและการธนาคาร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 73000

Dr., Lecturer Faculty of Management Science (Finance and Banking). Nakhon Pathom Rajabhat University 73000

²ดร.ภัทรกร ปุยสุวรรณ สาขาวิชาธุรกิจศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 73000

Dr., Lecturer Faculty of Management Science (Business Education). Nakhon Pathom Rajabhat University 73000

อาจารย์ปิยะดา คัมภีรานนท์ สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 73000

Lecturer Faculty of Management Science (Finance and Banking). Nakhon Pathom Rajabhat University 73000

อาจารย์ธนาธิป พัวพรพงษ์ สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 73000

Lecturer Faculty of Management Science (Finance and Banking). Nakhon Pathom Rajabhat University 73000

อาจารย์สมใจ เกาต์วง สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 73000

Lecturer Faculty of Management Science (Accounting). Nakhon Pathom Rajabhat University 73000

ดร.ปาริชาติ ขำเรือง สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 73000

Dr., Lecturer Faculty of Management Science (Accounting). Nakhon Pathom Rajabhat University 73000

อาจารย์ทรงศักดิ์ บุญสุวรรณ สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 73000

Lecturer Faculty of Management Science (Accounting). Nakhon Pathom Rajabhat University 73000

อาจารย์พิมพ์นารา พิบูลจิระกานต์ สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 73000

Lecturer Faculty of Management Science (Accounting). Nakhon Pathom Rajabhat University 73000

อาจารย์ไพโรจน์ ร่มบารมี สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 73000

Lecturer Faculty of Management Science (Accounting). Nakhon Pathom Rajabhat University 73000

อาจารย์บุษบงค์ สุวรรณะ สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 73000

Lecturer Faculty of Management Science (Accounting). Nakhon Pathom Rajabhat University 73000

อาจารย์กิตติพงษ์ ภูพัฒน์วิบูลย์ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 73000

Lecturer Faculty of Management Science (Business Computer). Nakhon Pathom Rajabhat University 73000

ดร.พงศ์สุภา เถลิ้มกลิ่น สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 73000

Dr., Lecturer Faculty of Management Science (General Management). Nakhon Pathom Rajabhat University 73000

ดร.ณรินทร์ ชำนาญดู ผู้อำนวยการโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์

Dr., Director Kanchananukroh School 71000

Corresponding author: pattaraporn@webmail.npru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนของคนในชุมชนต้นแบบของโครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ 2) ศึกษาทัศนคติ เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ที่มีต่อรายจ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนต้นแบบโครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในเขตชนบท และ 3) ศึกษาผลของการยอมรับปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ที่มีต่อรายจ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนต้นแบบโครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในเขตชนบท

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 74 ครัวเรือน ผู้ให้ข้อมูลคือ หัวหน้าครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบสังเกต สมุดลงบันทึกบัญชีรายรับรายจ่ายแบบประเมินสมุดบันทึกบัญชีครัวเรือน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนของคนในชุมชนต้นแบบ ของโครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ พบว่าด้านความรู้ความเข้าใจของคนในชุมชนต้นแบบ มีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดสอบสูงกว่าก่อนการทดสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2) ทัศนคติ เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.55 ในเรื่องชุมชนของท่านมีการส่งเสริมให้ได้รับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน รองลงมาคือ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือน เข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรม/ให้ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชุมชน ส่วนทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 2.40 ขั้นตอนในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยาก

3) ผลของการยอมรับปฏิบัติ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ดี อยู่ในระดับสูงซึ่งครัวเรือนที่นำส่งสมุดบัญชีครัวเรือนครบตามเกณฑ์กำหนด คิดเป็นร้อยละ 86.49 การทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อรายจ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนต้นแบบโครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในเขตชนบท โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ครัวเรือนมีการกำหนดเป้าหมายเพื่อลดรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 37.84 โดยการดำเนินการลดรายจ่ายประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ คิดเป็นร้อยละ 38.01 เป้าหมายเพื่อลดรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 31.08 ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 30.41 และเป้าหมาย เพื่อลดรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 27.70 ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 28.21

คำสำคัญ : บัญชีครัวเรือน รายจ่าย แนวเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

The purpose of this paper are: 1) To compare pre and post knowledge with household accounting of people of prototype community, the Integrated Project. 2) To study attitude of household accounting which affected expenditures base on the sufficiency economy philosophy, the integrated project for the solving poverty problem in rural areas for people of prototype community. 3) To study the acceptance of household accounting which affected expenditures base on the sufficiency economy philosophy, the integrated project for the solving poverty problem in rural areas for people of prototype community.

The sampling method was applied by purposive sampling. The data were collected from head of household, total 74 respondents. The research instruments were consisted of questionnaire, observation form, household accounting form and performance assessment form. The statistics used for data analysis were frequency percentage and t-test.

The research finding revealed as follows;

1) The comparison results of household accounting knowledge of people in prototype community, the Integrated Project found that average score of posttest was higher than pretest at statistic significant level .01

2) The attitude of household accounting found that the highest average score at 4.55 related to the community encouragement in the training of household accounting. The second average score at 4.01 involved with the training participation of relevant organizations in household accounting. Finally, the lowest average score at 2.40 was the complexity of household accounting process.

3) The household accounting acceptance has collective behavior which was shown by returning the household account books total 86.49%. Furthermore, the result of household accounting affected expenses base on the sufficiency economy philosophy have shown by average score from high to low as the following; the reducing expense goal was 37.84% and the result was 38.01%. The avoiding expense goal was 31.08% and the result was 30.41%. In addition, the quitting expense goal was 27.70% and the result was 28.21%.

Keywords: household accounting, expenses, the sufficiency economy philosophy

Article history:

Received 2 February 2020

Revised 6 March 2020

Accepted 9 March 2020

SIMILARITY INDEX = 0.00 %

1. บทนำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมน้อมนำพระราโชบายในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชกุมาร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ตามบทบาทหน้าที่แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่กำหนดให้มีหน้าที่ยกระดับการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่นในท้องที่ของตนเป็นสำคัญ ในการมีส่วนร่วมสร้างความมั่นคงของชาติ ด้วยการยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่นในท้องที่ โดยทรงเน้นย้ำด้านการพัฒนาท้องถิ่นเป็นพิเศษ ให้ทำงานเข้าถึงประชาชน พร้อมรับทราบปัญหาความต้องการ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาทางช่วยเหลือแก้ไขและปรับตัวให้เหมาะสมตามสภาพและประเพณีของท้องถิ่น สอดคล้องตามพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานพระราชดำรัสชี้แนะปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนใช้คุณธรรม ความรู้ การดำเนินชีวิตด้วยความเพียร เพื่อป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤต ความสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) สำหรับจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สอนองพระราโชบายสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 (มหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2561)

ผลสำรวจสถานภาพหนี้ครัวเรือนไทยว่า ในปี 2562 หนี้ครัวเรือนเฉลี่ยที่ 340,053 บาทต่อครัวเรือน เป็นอัตราที่สูงสุดในประวัติศาสตร์ และเพิ่มจากปีก่อน 7.4% จำนวนหนี้ที่เพิ่มสูงขึ้นต่อครัวเรือน ปัญหาจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่ชะลอตัวจากเศรษฐกิจโลก โดยเศรษฐกิจไทยมีโอกาสขยายตัว 2.5-2.6% ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ขยายตัวต่ำกว่า 3% เป็นครั้งแรกในรอบ 5 ปี ส่งผลกับรายได้ของประชาชนจำเป็นที่จะต้องก่อหนี้เพิ่มเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน (กรุงเทพธุรกิจ, 2562) การทำบัญชีครัวเรือนถือว่าเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่จะช่วยสะท้อนถึงค่าใช้จ่ายที่แท้จริง หากครัวเรือนสามารถบันทึกบัญชีได้อย่างต่อเนื่องจะสามารถทราบถึงรายจ่ายที่แท้จริง รายจ่ายที่จำเป็นและไม่จำเป็น นำไปสู่การวางแผนทางการเงินของครัวเรือนได้เป็นอย่างดี

โครงการแก้ไขความยากจนของประชาชนในเขตชนบทตามยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม (ตามพระบรมราโชบาย) สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ภายใต้โครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้โครงการดังกล่าวดำเนินงานไปตามเป้าหมายของโครงการในการ “ปฏิบัติการลด ละ เลิก สร้างวินัย เพิ่มรายได้” มหาวิทยาลัยแบ่งคณะทำงาน เพื่อลงพื้นที่รับทราบปัญหา ความต้องการของชุมชนโดยตรง จากนั้นวางแผนพัฒนาร่วมกับผู้นำราชการจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนตำบลกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เครือข่ายชุมชน ร่วมกันสร้างองค์ความรู้ พัฒนาระบบงาน ให้เหมาะสมกับบริบทชุมชนเป็นไปตามเป้าหมาย เริ่มดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก มีศูนย์การเรียนรู้สืบสานศาสตร์พระราชชาในการพัฒนาองค์ความรู้การผลิต และรักษามาตรฐานในการผลิตในพื้นที่ชุมชน

ดังนั้นคณะผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้เป็นคณะทำงานเล็งเห็นถึงปัญหาในการทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนต้นแบบโครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในเขตชนบท จึง

ได้จัดทำวิจัยนี้เพื่อให้ทราบถึงความรู้ทักษะและทัศนคติเกี่ยวกับ การทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างศักยภาพให้ชุมชนมีองค์ความรู้ด้านการทำบัญชีครัวเรือน ลด ละ เลิก สร้างวินัยการบันทึกบัญชีครัวเรือนและสร้างวินัยการวางแผนการเงิน เกิดทัศนคติที่ดีในการทำบัญชีครัวเรือนนำไปความสำเร็จของโครงการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนของคนในชุมชนต้นแบบของโครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ
2. ศึกษาทัศนคติ เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ที่มีต่อรายจ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนต้นแบบโครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในเขตชนบท
3. ศึกษาผลของการยอมรับปฏิบัติ เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ที่มีต่อรายจ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนต้นแบบโครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในเขตชนบท

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยต่าง ๆ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งแบ่งสาระของการทบทวนวรรณกรรม รายละเอียดดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความรู้

ความรู้ เป็นกรอบของการประสมประสานระหว่างค่านิยม สถานการณ์ ความรู้แจ้งอย่างชัดเจน และความรู้ในบริบท ทั้งนี้ประเภทของความรู้แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

- 1) ความรู้โดยนัย เป็นความรู้ที่ไม่เป็นทางการและเป็นความรู้เฉพาะตัว ที่หล่อหลอมจากประสบการณ์ การศึกษา การสนทนา การฝึกอบรม ความเชื่อ แต่สามารถแบ่งปันและแลกเปลี่ยนได้
- 2) ความรู้ที่ปรากฏ เป็นความรู้ในรูปแบบของบันทึกต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดจากบุคคลออกมา เช่น บทความมาตรฐาน เอกสาร หนังสือ ลิขสิทธิ์ เป็นต้น
- 3) ความรู้จากวัฒนธรรม เป็นความรู้ที่เกิดจากศรัทธา และความเชื่อ รวมถึงมีการพัฒนาความเชื่อร่วมกันเป็นความสามารถหลักขององค์กร หรือเรียกว่า วัฒนธรรมองค์กร (ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ, 2548)

อัญญาณี คล้ายสุบรรณ (2550) ให้ความหมายว่า ความรู้เป็นสิ่งที่สะสมจากการค้นคว้าและศึกษาเล่าเรียน หรือสั่งสมจากประสบการณ์ รวมทั้งทักษะเชิงปฏิบัติ นอกจากนั้นความรู้ เป็นสิ่งที่ได้รับมาจากการคิด การปฏิบัติ ได้ฟัง หรือได้ยิน ซึ่งองค์ประกอบของความรู้ ได้แก่ ประสบการณ์ความจริงที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ ดุลยพินิจ กฎแห่งมวลประสบการณ์และสัญชาตญาณ และความเชื่อ จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าความรู้ คือ การรับรู้เบื้องต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่สะสมมาจากการประสบการณ์ การค้นคว้า และการศึกษา ซึ่งเป็นความรู้

เฉพาะตัวที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ โดยสามารถปรับเปลี่ยนความรู้นี้ให้เป็นความรู้ที่ปรากฏออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนังสือ บทความ เอกสาร มาตรฐาน ลิขสิทธิ์ เป็นต้น

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับทัศนคติ

ทัศนคติ เป็นสิ่งที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งที่พบเจอต่าง ๆ จากการบอกเล่าและความเข้าใจ ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกไปในทางบวกหรือทางลบ การที่จะเปลี่ยนแปลงให้รู้สึกไปอีกทางหนึ่งกระทำได้ยาก หากมีทัศนคติไปในทางใดทางหนึ่งแล้ว (ศิวนารถ กิตติวัฒน์, 2551)

วิภาดา คุปตานนท์ (2551) สรุปความหมายว่า ทัศนคติ เป็นความรู้สึกภายในของบุคคลต่อคน วัตถุ สิ่งของ สถานการณ์ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ตัดสินหรือประเมิน ความรู้สึกนี้เกี่ยวข้องกับความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ เมื่อบุคคลมีทัศนคติเป็นบวกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ถือว่าบุคคลชอบสิ่งนั้น และในทางกลับกัน เมื่อบุคคลมีทัศนคติเป็นลบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ถือว่าบุคคลไม่ชอบสิ่งนั้น

สนอง เหล่าน้อย (2554) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นความคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นความรู้สึกหรืออารมณ์ที่แสดงออกมาในรูปแบบที่ยอมรับหรือปฏิเสธ

นิภา รัพยา (2554) ให้ความหมายของ ทัศนคติว่าเป็น ความคิด ความเชื่อหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจแสดงออกในรูปของการกระทำ นึก โดยโน้มเอียงไปในทางบวกหรือทางลบก็ได้

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดภายในของบุคคล ที่สะท้อนต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นอารมณ์ความรู้สึกที่แสดงออกมาในลักษณะที่ยอมรับหรือต่อต้าน ต่อคน วัตถุ สิ่งของ เหตุการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ โดยโน้มเอียงไปในทางบวกหรือทางลบก็ได้

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับปฏิบัติ

ฤทัยทิพย์ โพธิ์อ่อน (2550) ได้เสนอว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ปัจจัยได้แก่ ความสนใจ ลักษณะเฉพาะตัว และความสามารถของบุคคล โดยทั้ง 3 ปัจจัยนี้เป็นสิ่งที่กำหนดสมรรถนะของบุคคลในการทำงานเพื่อองค์กร

สมเกียรติ แก้วหอม (2555) กล่าวว่า การปฏิบัติงานของแต่ละคนจะถูกกำหนดโดย 3 ส่วน ได้แก่ 1) คุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล ซึ่งเป็นลักษณะที่เกี่ยวกับ เพศ อายุ เชื้อชาติ นอกจากนั้นยังรวมลักษณะที่เกี่ยวกับความรู้ ความถนัดและความชำนาญ รวมถึงคุณลักษณะทางด้านจิตวิทยา ซึ่งได้แก่ ทัศนคติ ค่านิยม อีกด้วย 2) ระดับความพยายามในการทำงาน ได้แก่ แรงผลักดันอารมณ์ ความสนใจ ความรู้สึก และความต้องการ ซึ่งเป็นความพยายามที่จะอุทิศกำลังกายและกำลังใจให้แก่การทำงาน โดยเกิดขึ้นจากแรงจูงใจในการทำงาน 3) แรงสนับสนุนจากองค์กรหรือหน่วยงาน ซึ่งมีผลต่อกำลังใจผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ ค่าตอบแทน การติดต่อสื่อสาร ความยุติธรรม รวมถึงวิธีการมอบหมายงาน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลเกิดจากความสามารถ ลักษณะเฉพาะตัว และความสนใจของบุคคล ตามสภาพภูมิหลังของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน สภาพร่างกาย จิตใจ การศึกษา ความรู้ความสามารถ ความถนัด ต่าง ๆ โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากองค์กรหรือหน่วยงาน ให้

เกิดความแตกต่างจากการประเมินของผู้บังคับบัญชาแล้วให้คะแนนออกมาในระดับต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อแรงจูงใจในการทำงาน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่มากขึ้น

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน

การบัญชีครัวเรือน หมายถึง การจดบันทึกรายรับ รายจ่ายประจำวันของแต่ละครัวเรือน (นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร, 2550)

เขาวลัย พงศ์ผาติโรจน์ และ วรศักดิ์ ทุมมานนท์ (2552) อธิบายว่า บัญชีครัวเรือน เป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคลว่าในแต่ละวันบุคคลนั้นมีรายได้เข้ามาเท่าไร แล้วจ่ายค่าใช้จ่ายออกไปอย่างไร

ภัทรา เนื่องสินปัญญา (2554) อธิบายว่า บัญชีครัวเรือนเป็นการประยุกต์ทางการบัญชี เพื่อใช้เป็นเครื่องมือประเภทหนึ่งในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้สำหรับบันทึกรายได้ และรายจ่าย ซึ่งทำให้ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถ ลด ละ เลิกค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ทำให้เกิดการประหยัดและการออม ซึ่งช่วยแก้ไขปัญหานี้สินได้อย่างยั่งยืน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บัญชีครัวเรือน เป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน สัปดาห์ เดือน และปีของแต่ละครัวเรือน ซึ่งเป็นการประยุกต์ทางการบัญชีตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อจะได้เห็นภาพรวมว่า ตนเองและครอบครัวมีรายรับเท่าใด รายจ่ายเท่าใด คงเหลือเท่าใด หรือเงินไม่พอใช้เท่าใด และสำรวจว่ารายการใดจ่ายน้อยจ่ายมาก จำเป็นน้อยจำเป็นมาก ถ้าจำเป็นน้อยอาจลดลง จ่ายเฉพาะที่จำเป็นมาก เช่น ค่ากับข้าว ค่ายา ค่าเสื้อผ้า ค่าการศึกษา ค่าซ่อมแซมบ้าน ส่วนรายจ่ายที่ไม่จำเป็นให้ ลด ละ เลิก ตัวอย่างเช่น ค่าบุหรี ค่าเหล้า เล่นการพนัน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการในลักษณะการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการเก็บข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถามให้กับครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในเขตชนบท และการวิจัยแบบสำรวจ โดยการทดสอบความรู้ความเข้าใจครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ

3.2 ขอบเขตการวิจัย

1. **ด้านเนื้อหา** วิเคราะห์ทฤษฎีเกี่ยวกับ ความรู้ ทศนคติและการยอมรับปฏิบัติเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน และงานวิจัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

2. **ด้านพื้นที่** ครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในเขตชนบท จำนวน 74 ครัวเรือน ประกอบด้วยครัวเรือนในพื้นที่ต่อไปนี้ 1) บ้านหนองแถม หมู่ 6 ต. บ่อสุพรรณ อ. สองพี่น้อง จ. สุพรรณบุรี 2) บ้านยางขาคิม หมู่ 12 ต.ห้วยหมอนทอง อ. กำแพงแสน จ. นครปฐม 3) บ้านกงลาด หมู่ 6 ต. ห้วยด้วน อ.ดอนตูม จ. นครปฐม 4) บ้านหนองไม้งาม หมู่ 7

ด. หุ่นบัว อ.กำแพงแสน จ. นครปฐม 5) บ้านดอนใหญ่ หมู่ 9 ต.สระสี่มุม อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม 6) พื้นที่หมู่บ้านในเขตตำบลลำเหย อ.ดอนตูม จ. นครปฐม และ 7) พื้นที่หมู่บ้านในเขตอำเภอบางเลน จ.นครปฐม

3.3 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในเขตชนบท กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในเขตชนบท จำนวน 74 ครัวเรือน ผู้ให้ข้อมูลเป็นหัวหน้าครัวเรือน หรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้อาศัยในครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 74 คน

เครื่องมือวิจัย / วิธีการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบไปด้วย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม = มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1. เพศ 2. อาชีพหลักของครัวเรือน 3. รายรับครัวเรือน 4. หนี้สินครัวเรือน และ 5. รายจ่ายครัวเรือน
2. แบบทดสอบเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนลดรายจ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
3. แบบบันทึกบัญชีรายรับรายจ่ายเกี่ยวกับการยอมรับปฏิบัติของชุมชนต้นแบบโครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในเขตชนบท
4. แบบสอบถามเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายและการดำเนินการลดรายจ่าย ละครายจ่ายและเลิกรายจ่าย

4. ผลการวิจัย

จากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานชุมชนต้นแบบโครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในเขตชนบท พบว่า กลุ่มครัวเรือนของคนในชุมชนต้นแบบตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 50 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50 รายรับครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นค่าแรงงานงานรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 86.49 และรายรับจากการทำเกษตร (เลี้ยงสุกรและไก่เนื้อ) ร้อยละ 13.51 และผู้ไม่มีอาชีพ ร้อยละ 1.13 หนี้สินต่อครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นหนี้จากการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน นายทุน ธนาคาร เพื่อนบ้าน กู้ยืมเงินสัจจะ ซื้อที่ดินเงินผ่อน ซื้อบ้านเงินผ่อน ซื้อรถยนต์ เงินผ่อน ซื้อโทรศัพท์เงินผ่อน ซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า เงินผ่อน และหนี้ที่ต้องจ่ายชำระ จากการอุปโภคบริโภค ร้อยละ 86.49 รองลงมาคือ หนี้สินจากการเลี้ยงสุกรและไก่เนื้อร้อยละ 16.21 และผ่อนค่างวดรถจักรยานยนต์ ร้อยละ 8.10 รายจ่ายครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายค่าอาหาร คาสาธารณูปโภค (ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่าโทรศัพท์) ค่าของใช้ (เสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้า สบู่ ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน แชมพูครีมนวด) และดอกเบี้ยจากการกู้ยืม ตามลำดับ

4.1. การเปรียบเทียบความรู้ของการทำบัญชีครัวเรือนของคนในชุมชนต้นแบบก่อนและหลังการทดสอบ ด้วยสถิติ Dependent t-test พบว่า ครัวเรือนมีความรู้ ความเข้าใจของการทำบัญชีครัวเรือนคะแนนเฉลี่ยหลังการทดสอบสูงกว่า ก่อนการทดสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ข้อมูลแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนของคนในชุมชนต้นแบบของโครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ

จำนวน	ก่อนการฝึกอบรม		หลังการฝึกอบรม		t-test	P-value	แปลความหมาย
	Mean	S.D.	Mean	S.D.			
75	32.70	2.84	49.60	2.78	11.57	0.01	แตกต่างกัน

4.2. ทักษะเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.55 ในเรื่องชุมชนของท่านมีการส่งเสริมให้ได้รับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน รองลงมาคือ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 คือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือน เข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรม / ให้ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชุมชน ส่วนทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 2.40 ขั้นตอนในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยากด้านการยอมรับปฏิบัติ พบว่า ครัวเรือนที่นำส่งสมุดบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 86.49 และครัวเรือนที่นำส่งแต่ไม่ครบตามเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 13.51 โดยครัวเรือนที่มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการนำส่งบัญชีครัวเรือน (1 เดือนต่อครั้ง) ร้อยละ 50.00 การทำบัญชีครัวเรือน (2 เดือนต่อครั้ง) ร้อยละ 36.49 และต่ำกว่า 1 เดือนต่อครั้ง ร้อยละ 13.51 การทำบัญชีครัวเรือนของคนในชุมชนต้นแบบ พบว่า ส่วนใหญ่มีทักษะอยู่ในระดับต่ำ มีผลคะแนน ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 74.07 มีทักษะอยู่ในระดับสูง มีผลคะแนนระหว่าง 21-30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 14.81 และมีทักษะอยู่ในระดับปานกลาง มีผลคะแนนตั้งแต่ 11 -20 คะแนนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 11.11 จากผลการวิจัยด้านการยอมรับปฏิบัติ พบว่า ผลของการทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อรายจ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนต้นแบบโครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในเขตชนบท โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ครัวเรือนมีการกำหนดเป้าหมายเพื่อลดรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 37.84 โดยการดำเนินการลดรายจ่ายประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ คิดเป็นร้อยละ 38.01 ครัวเรือนมีการกำหนดเป้าหมายเพื่อลดรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 31.08 โดยการดำเนินการลดรายจ่ายประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ คิดเป็นร้อยละ 30.41 และครัวเรือนมีการกำหนดเป้าหมายเพื่อลดรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 27.70 โดยการดำเนินการลดรายจ่ายประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ คิดเป็นร้อยละ 28.21

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาผลการทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อรายจ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนต้นแบบ โครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในเขตชนบท ผู้วิจัยจึงได้มีการสรุปการอภิปรายผล ดังนี้

1. ความรู้ของการทำบัญชีครัวเรือนของคนในชุมชนต้นแบบก่อนการทดสอบ พบว่า ครัวเรือนมีความรู้ความเข้าใจของการทำบัญชีครัวเรือนคะแนนเฉลี่ยหลังการทดสอบสูงกว่าก่อนการทดสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริงที่ว่า ครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการผู้วิจัยได้จัดการอบรมบัญชีครัวเรือนด้านความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน วิธีการใช้จ่ายเงินและการออมเงิน รู้วิธีการวางแผนการใช้จ่ายเงินในครัวเรือน สามารถแยกแยะ ได้รับความรู้ รู้จักการใช้จ่ายเงิน การออมทรัพย์ การบริหารการเงินและช่วยกันใช้จ่ายอย่างประหยัดและคุ้มค่าตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับงานวิจัย อาทิตย์ สุจเสน และคณะ (2562) สมาชิกในครัวเรือนมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรินี้ในระดับปานกลาง มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นครั้งคราวและมีความคิดเห็นระดับปานกลางเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีครัวเรือน

2. ด้านทัศนคติ ของการทำบัญชีครัวเรือนของคนในชุมชนต้นแบบ พบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุดในเรื่องชุมชนของท่านมีการส่งเสริมให้ได้รับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน รองลงมา คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือน เข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรม / ให้ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชุมชน ส่วนทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 2.40 สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ว่า ขั้นตอนในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยาก เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนของคนในชุมชนต้นแบบ ครัวเรือนมีทัศนคติในทางที่ดีและเป็นเชิงการได้รับความส่งเสริมและสนับสนุน จึงถือเป็นโอกาสที่ดีที่จะทำให้ครัวเรือนได้ใช้ความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือนเกิดการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันนำไปสู่พฤติกรรมลดรายจ่ายอย่างยั่งยืน และการให้ความสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อ การสร้างบรรยากาศ การมีส่วนร่วม การสร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นให้ชุมชน ทำให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยพิมพ์รัก พุ่มเจริญ (2559) นอกจากทัศนคติในเชิงบวกที่เกษตรกรมีต่อการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายแล้ว บางรายมองว่าแม้การจัดทำบัญชีจะมีประโยชน์สำหรับวางแผนการใช้จ่าย แต่ก็มีความยุ่งยากและรายละเอียดในการจัดทำค่อนข้างมาก ทำให้รู้สึกเบื่อที่จะจดและรู้สึกท้อในการจัดทำอย่างสม่ำเสมอ และแม้ว่าเกษตรกรจะรู้ถึงประโยชน์

3. ด้านการยอมรับปฏิบัติ พบว่า ครัวเรือนที่นำส่งสมุดบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 86.49 ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริงที่ว่า การจัดทำยังคงความยุ่งยาก ทำให้ไม่สามารถจดบันทึกรายรับรายจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละวันได้ เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนของคนในชุมชนต้นแบบ พบว่า ส่วนใหญ่มีทักษะอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริงที่ว่าเนื่องจากครัวเรือนมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมากทำให้ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้อย่างสม่ำเสมอ และเกิดความเบื่อหน่ายซ้ำซากในการบันทึกบัญชี แม้ครัวเรือนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนและทราบถึงประโยชน์และความสำคัญถึงการจัดทำบัญชีครัวเรือน สอดคล้องกับอารยา อิงไพบูลย์กิจ (2559) เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายสูงจึงทำให้ไม่ยอมทำบัญชีครัวเรือน รองลงมาคือ ไม่มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จึงไม่ยอมทำบัญชีครัวเรือน ขาดประสบการณ์ในการทำ

บัญชีครัวเรือน การทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยากและทำให้เสียเวลาขาดความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือนมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมากทำให้ไม่สามารถทำบัญชีครัวเรือนได้ ขาดกำลังใจและแรงจูงใจในการทำบัญชี อ่านและเขียนหนังสือไม่ได้จึงทำให้ไม่สามารถทำบัญชีครัวเรือนได้ สอดคล้องกับ ณัฐภัทร คำสิงห์วังษ์ และ สุภาภรณ์ พวงชมพู (2558) การทำบัญชีครัวเรือนทำให้เสียเวลาและมีความยุ่งยากและการไม่สามารถบันทึกรายการได้เนื่องจากการมีปัญหาในเรื่องการเขียนหนังสือในการบันทึกบัญชี แต่ก็ไม่ได้เป็นแรงจูงใจที่มากพอที่จะให้เกษตรกรเริ่มต้นจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เนื่องจากเกษตรกรคิดว่าการจัดทำบัญชีน่าจะเหมาะกับบุคคลที่จำเป็นต้องรับรู้รายได้ ค่าใช้จ่ายอยู่เสมอ เช่น บุคคลที่เป็นหนี้ บุคคลที่มีรายรับหลายทาง ผลของการทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อรายจ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนต้นแบบโครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในเขตชนบท ครัวเรือนมีการกำหนดเป้าหมายเพื่อลดรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 37.84 โดยการดำเนินการลดรายจ่ายประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ คิดเป็นร้อยละ 38.01 และครัวเรือนมีการกำหนดเป้าหมายเพื่อลดรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 27.70 โดยการดำเนินการลดรายจ่ายประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ คิดเป็นร้อยละ 28.21 ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริงที่ว่าเป้าหมายของโครงการเพื่อลดรายจ่าย เป็นการลด ละ เลิก โดยรายจ่ายที่พบคือ การซื้ออาหารหมูทั้งปวงเหล้า ยาสูบและบุหรื การเล่นพนัน การซื้ออาหารและเครื่องดื่ม ค่าที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ และค่ายานพาหนะและเดินทาง จึงได้มีกิจกรรมเพื่อให้ครัวเรือนมีอาหารเพื่อการอุปโภคบริโภค ได้แก่ การเพาะเลี้ยงเห็ด การเลี้ยงไก่ การเลี้ยงสุกร และการแก้ปัญหาดินเปรี้ยวเพื่อให้ทำการเกษตรในพื้นที่ สอดคล้องกับ Cooper & Zmud (1990) และ Dickerson & Gentry (1983) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมีความซับซ้อนจึงจำเป็นต้องใช้ทักษะและเทคนิคเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนและสร้างโอกาสเพื่อให้เกิดการยอมรับกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สอดคล้องกับ ธวัชชัย เพ็งพิณิจ และคณะ (2555) ตัวชี้วัดความสำเร็จต้นแบบเกษตรพึ่งตนเองและพึ่งพากันเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยเงื่อนไขความรู้มีการลดรายจ่าย และทำบัญชีครัวเรือน เงื่อนไขคุณธรรมมีปลูกพืช เลี้ยง สัตว์หลากหลายชนิด ปลูกผักสวนครัว ไม่สร้างหนี้ ทำเกษตรผสมผสาน ภูมิใจในสิ่งที่ทำ มีอาหารพอ เลือกรายจ่าย มีกัลยาณมิตร และศรัทธาใน อาชีพ เงื่อนไขความสมดุล มั่นคง ยั่งยืน มีทำเกษตรผสมผสาน ปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ หลากหลายชนิด มีอาหารพอกิน-แจก-แลกเปลี่ยน-ขาย ปลูกผักสวนครัว ไม่สร้างหนี้ เป็นแบบอย่างที่ดี มีเงินออม สอดคล้องกับ อารยา อิงโพบูลย์กิจ (2559) ปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรจดบันทึก คือ การตระหนักและเล็งเห็นประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือน และความรู้ความเข้าใจในระบบการบันทึกบัญชีครัวเรือน

5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1.การนำผลมาตรการระยะสั้นดำเนินโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการจัดทำบัญชีครัวเรือนไปปรับใช้กับครัวเรือนพื้นที่อื่น เพื่อส่งเสริมวินัยทางการเงินด้านการใช้จ่าย ส่งเสริมและถ่ายทอดแนวคิดครัวเรือนที่ประสบความสำเร็จในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อสร้างแรงบันดาลใจแก่ครัวเรือนอื่น

2.หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่น ๆ ควรให้ความสนใจในการศึกษาการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากขึ้น และมีการส่งเสริมให้ภาคประชาชนหันมาทำบัญชีครัวเรือน โดยการสนับสนุนทั้งจากการส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือน การติดตามและการให้คำปรึกษา เนื่องจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นโครงการหนึ่งที่น่าก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและทุกคนในครัวเรือน ซึ่งทำให้ทุกคนได้รับรู้ที่มาของรายรับและที่ไปของรายจ่าย เพื่อรับรู้ว่ารายจ่ายใดบ้างที่จำเป็น รายจ่ายใดบ้างไม่จำเป็นที่ต้อง ลด ละ เลิก เพื่อใช้วางแผนอนาคตที่ดีของชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

3. การจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามหลักแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอาจจะไม่ใช่ เรื่องใหม่ แต่ประชาชนส่วนมากมักจะไม่ค่อยเข้าใจ ถึงแม้จะเคยได้ยินอยู่บ่อยครั้งแต่กลับไม่ค่อยได้ลงมือปฏิบัติ ดังนั้นทุกคนควรทำความเข้าใจอย่างจริงจังและนำมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างรอบคอบ ระวังมิได้ระวัง มั่นคงและยั่งยืน

4. ควรมีการส่งเสริมให้ครัวเรือนมีความรู้ในเรื่องของการเกษตรแบบผสมผสาน ตลอดจนการเสริมสร้างกิจกรรมการผลิตนอกภาคเกษตรเพื่อสร้างรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรศึกษาการนำครัวเรือนในชุมชนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อทราบถึงปัจจัยที่ทำให้การทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนที่ประสบความสำเร็จเพื่อสร้างรูปแบบการวางแผนทางการเงินเพื่อลดรายจ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของคนในชุมชน

2.ควรมีการศึกษาการทำบัญชีครัวเรือนของคนในชุมชนต้นแบบที่ยังคงไม่บรรลุตามเป้าหมาย เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาต่อไป

3.ควรมีการทำวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อความยากจนของประชาชนในเขตชนบท

4.ควรมีการทำวิจัยเพื่อสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานของรัฐ ผู้นำชุมชนและประชาชน ในการพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือน เพื่อการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2562). **หนี้ครัวเรือนปี 62 สูงสุดประวัติการณ์ 3.4 แสนบาท**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2562 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/856350>
- ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ. (2548). **การจัดการความรู้ในองค์กรธุรกิจ**. กรุงเทพมหานคร: เอ็กสเปอร์เน็ท.
- เชาวลีย์ พงศ์ผาติโรจน์ และวรศักดิ์ ทุมมานนท์. (2552). **หลักการบัญชี 1**. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ณัฐภัทร คำสิงห์วังษ์ และสุภาภรณ์ พวงชมภู. (2558). การวางแผนชำระหนี้ของเกษตรกรรายย่อยด้วยบัญชีครัวเรือนกรณีศึกษาลูกค้าเกษตรกรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2562 จาก <http://gs.nsrui.ac.th/files/7/2%20ณัฐภัทร%20%20คำสิงห์วังษ์.pdf>
- ธวัชชัย เฟื่องพินิจ, พรทวี พลเวียงพล, วโรตม แสงแก้ว, และพิมพ์ชนก วัตทอง. (2555). การพัฒนาตัวชี้วัดความสำเร็จต้นแบบเกษตรพึ่งตนเองและพึ่งพาตนเอง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 5 (2), 94-107
- นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร. (2550). บัญชีครัวเรือน : เครื่องมือสู่เศรษฐกิจพอเพียง. วารสารศูนย์บริการวิชาการมหาวิทยาลัยขอนแก่น. 15(3), 25-29.
- นิภา รัพยา. (2554). ทศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของตำรวจตระเวนชายแดน กรณีศึกษา กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 43. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พิมพ์รัก พุ่มเจริญ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของเกษตรกร และแนวทางในการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายที่เหมาะสม. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภัทรา เนื่องสินปัญญา. (2554). “บัญชีครัวเรือน” เรื่องใกล้ตัวที่ถูกมองข้าม. วารสารวิทยาการจัดการ และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 7 (1), 20-28
- มหาวิทยาลัยราชภัฏ. (2561), ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579). [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2562 จาก <http://www.sru.ac.th/files/20190306-government-plan-university-20-year-upadte.pdf>
- ฤทัยทิพย์ โพธิ์อ่อน. (2550). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท วิริยะซัพพลายจำกัด. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- วิภาดา คุปตานนท์. (2551). การจัดการและพฤติการณ์องค์กร: เทคนิคการจัดการสมัยใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ศิวินารถ กิตติวัฒน์. (2551). การศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการให้บริการของตำรวจจราจรในเขตอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สนอง เหล่าน้อย. (2554). ทศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่การป้องกันแลปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจ สถานีตำรวจภูธรป่าไร่ อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานท้องถิ่น สถาบันนิติศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

- สมเกียรติ แก้วหอม. (2555). แนวความคิด ทฤษฎีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน. [ออนไลน์].
ค้นเมื่อ 2 มกราคม 2563 จาก http://sukanrat.blogspot.com/2012/09/blog-post_804.html
- อัญญาณี คล้ายสุบรรณ. (2550). การจัดการความรู้ ฉบับปฐมบท. นครปฐม: เพชรเกษม.
- อาทิตย์ สุขเสน, นิตยา ทัดเทียม และกมลนันท์ ชีวรัตนโชติ. (2562). รายงานการวิจัย
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ตามแนวพระราชดำริกับการบันทึกบัญชีครัวเรือน ของประชาชน
ในพื้นที่อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2562 จาก
https://elib.rmutsv.ac.th/result/viewPDF?bib_id=1467
- อารยา อิงไพบุลย์กิจ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์. การประชุม
วิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ครั้งที่ 1 (The 1st RUSNC
2016), 976-986.
- Cooper, R. B. & Zmud, R. W. (1990). Information Technology Implementation Research: A
Technological Diffusion Approach. **Management Science**, 36(2), 123-139.
- Dickerson, M. D. & Gentry, J. W. (1983). Characteristics of Adopters and NonAdopters of Home
Computers. **Journal of Consumer Research**, 10(2), 225-234.